

УДК 343.2/.7(477)

Олександр Олександрович Житний,
доктор юридичних наук, професор
(Харків)

ПРОСТОРОВІ АСПЕКТИ ЧИННОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНУ: ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ

У статті розглянуто зміст територіального принципу чинності закону України про кримінальну відповідальність. Звертається увага на його неузгодженість з принципами встановлення меж кримінальної юрисдикції держави, які існують у міжнародному праві. Відзначено на невідповідності національного й міжнародного права в частині регламентації просторових аспектів дії кримінального закону України. Запропонована нова редакція ст. 6 Кримінального кодексу України.

Ключові слова: кримінальний закон, чинність закону, територіальний принцип, територія України, міжнародне право.

Постановка проблеми. Субінститут чинності закону про кримінальну відповідальність (кримінального закону) у просторі, який утворений із норм ст. 6–10 Кримінального кодексу України (далі – КК), має прямі зв'язки із положеннями Конституції України та нормами міжнародного права. Його взаємодія із міжнародно-правовою сферою пояснюється тим, що правила чинності кримінального закону у просторі ґрунтуються на міжнародно-правових принципах суверенітету

держави, повноти її влади на власній території, взаємної поваги до її юрисдикції (у тому числі й кримінально-правової) всіх суб'єктів міжнародних відносин. Дещо перефразувавши М. Ковальова, можна сказати, що зв'язки принципів чинності кримінального закону у просторі з міжнародно-правовою системою не були б актуальними, якби люди жили й вчиняли злочини лише в межах своєї держави й не переміщувалися б в інші країни і якщо результати злочину локалізувалися б лише прикордонною смугою однієї країни [1, с. 133].

Під час реформування вітчизняного кримінального законодавства інститут чинності кримінального закону у просторі зазнав значних змін. При цьому новели, які з'явилися в ньому, пов'язані передусім із більш розгорнутим урахуванням у КК положень міжнародного права (це, зокрема, норми про правові наслідки засудження особи за межами України, про видачу особи, яка обвинувачується у вчиненні злочину, й особи, яка засуджена за вчинення злочину, закріплення принципу *ne bis in idem* («не двічі за одне») у ч. 2 ст. 7 КК). Із міжнародно-правовими відносинами пов'язано й універсальний та реальний принципи чинності кримінального закону у просторі (ст. 8 КК): перший ґрунтується на міжнародних договорах України, за якими особа, що вчинила злочин за межами України, може бути піддана кримінальній відповідальності за КК нашої держави, другий не може бути ефективно реалізований без наявності міжнародних договорів про правову допомогу, на підставі яких особа, яка скоїла тяжкий чи особливо тяжкий злочин проти інтересів України чи її громадян, може бути видана іноземними правоохоронними органами вітчизняним органам влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зазначені обставини вимагають наукового осмислення й оцінки інституту чинності кримінального закону у просторі із застосуванням методу порівняльного правознавства, залученням положень міжнародно-правової доктрини. У вітчизняній кримінально-правовій науці ця проблематика розглядається у працях П. Андрушка, В. Борисова, О. Броневиської, А. Вознюка, М. Коржанського, П. Матишевського, О. Мойсеева, В. Навроцького, Ю. Пономаренка, А. Савченка, П. Фріса, М. Хавронюка, В. Харченка та деяких інших фахівців. Водночас наявні дослідження поки що не охоплюють усього кола існуючих проблем, які стосуються дії вітчизняного кримінального закону у просторі, а нерідко вони вирішуються без урахування особливостей співвідношення кримінального права України з міжнародним.

Метою цієї публікації є аналіз проблем просторової юрисдикції національного законодавства про кримінальну відповідальність згідно з територіальним принципом його чинності з огляду на зв'язки національного кримінального права із міжнародно-правовою системою.

Виклад основного матеріалу. Принцип чинності закону про кримінальну відповідальність означає поширення дії кримінального закону держави на певну територію незалежно від громадянства чи підданства особи, яка, перебуваючи на ній, вчинила злочин. Територія як просторова сфера дії кримінального права України має особливе значення для обґрунтування меж, в яких ця галузь виконує свої функції. Як висловився Я. Броунлі, «правова компетенція держав і норми їх захисту залежать від наявності і передбачають наявність стабільного, фізично відмежованого територіально-політичного організму (*homeland*)» [2, с. 174].

Положення ст. 6 КК, як це вже наголошувалося, перебувають у тісному зв'язку із конституційним правом України й із міжнародно-правовою системою. Якщо Конституція утверджує суверенітет й територіальне верховенство України в межах її території, тобто в межах існуючого кордону (ст. 3), то норми міжнародного права визначають підстави поширення кримінально-правової юрисдикції держави й за її межі (екстериторіальність).

У міжнародному праві під територією розуміють природні простори Землі (сухопутні й водні простори, морське дно, надра), повітряний простір, космічний простір, небесні тіла, штучні об'єкти й споруди (космічні апарати, стаціонарні морські платформи та ін.) [3, с. 94; 4, с. 399]. Існує кілька класифікацій території. Так, за режимом території Я. Броунлі виокремлює територіальний суверенітет; територію, на яку не поширюється суверенітет будь-якої держави чи групи держав і яка має власний статус (наприклад, підопічні території); *res nullius* (нічийну територію); *res communis* (територію, що належить всім) [2, с. 179]. Більш чітку класифікацію територій пропонує Т. Сіроїд, яка розрізняє залежно від виду правового режиму три основні її категорії: 1) державна територія; 2) міжнародна територія загального користування; 3) територія зі змішаним режимом. При цьому під державною територією розуміється територія, що перебуває під суверенітетом певної держави, яка здійснює в її межах своє територіальне верховенство. Міжнародна територія загального користування – простори, на які не поширюється суверенітет жодної держави та які перебувають в загальному користуванні всіх держав згідно із міжнародними правом (відкрите море, повітряний простір над ним, міжнародний район морського дна). Територією із змішаним режимом є континентальний шельф, виключна економічна зона й прилегла зона – простори, які не перебувають під суверенітетом певної держави, розташовані за її межами та на які поширюють дію одночасно норми міжнародного права та з деяких питань законодавство прибережної держави [5, с. 75].

Виокремлюють ще й умовну територію держави («квазідержавну територію»), під цим терміном розуміють територію дипломатичних представництв держави за кордоном, торгові судна у відкритому морі, повітряні судна й космічні апарати під прапором або знаком цієї держави, підводні трубопроводи й кабелі, надводні споруди у відкритому морі (над шельфом). Поміж цих об'єктів (які називаються також «плавуча», «літаюча», «космічна» територія тощо) розрізняють абсолютну (військові судна, що повсюдно прирівнюються до території певної держави) та відносну, або умовну, територію (наприклад, транспорт глави дипломатичного представництва) [4, с. 411; 6, с. 23; 7, с. 466].

У літературі з кримінального права фахівці називають кілька груп об'єктів, на яких згідно з територіальним принципом діє кримінальне законодавство України. *Перша група* – об'єкти, що входять до складу території України (суша в межах державного кордону України; внутрішні води й територіальні прибережні морські води; надра в межах кордонів України, у тому числі під територіальним морем; повітряний простір над суходолом і водним простором, так само і над територіальним морем). *Друга* – об'єкти, що географічно не є територією України, але прирівнюються до неї (військові кораблі чи шлюпки, що ходять під прапором України, незалежно від того, знаходяться вони у відкритому морі, територіальних водах іншої держави чи іноземному порту; військові повітряні об'єкти, які знаходяться в будь-якому місці за межами повітряного простору України; невійськові кораблі чи шлюпки, що приписані до портів на території України та ходять під прапором України у відкритому морі; невійськові повітряні об'єкти, зареєстровані в Україні, які знаходяться у відкритому повітряному просторі). *Третя* – об'єкти й простори, що прирівнюються до території України у деяких випадках, передбачених нормами міжнародного права (виключна (морська) економічна зона України шириною 200 морських миль, континентальний шельф) [8, с. 20–22; 9, с. 24–26; 10, с. 30–31]. Існують розбіжності у визнанні деяких об'єктів такими, що безумовно належать до території України або ж умовно визнаються нею в інтересах поширення на них кримінально-правової юрисдикції України. Так, М. Хавронюк відносить континентальний шельф до складу території України [9, с. 24], а В. Борисов називає його об'єктом, що не є територією України, але на який, за певних умов, передбачених нормами міжнародного права й національним законодавством, поширюється дія КК України [8, с. 21]. У коментарі до ст. 6 КК П. Матишевський не згадує про континентальний шельф як складову території України [11, с. 12]. На думку П. Андрушка, до території України належать також території дипломатичних представництв України за кордоном та території розташування військових частин [10, с. 30].

Таким чином, у кримінальному праві при з'ясуванні змісту принципів чинності кримінального закону у просторі склалося наступне розуміння території України:

1) державна територія України. Нею є частина земної кулі, яка перебуває під суверенітетом України й зовнішні межі якої позначає її державний кордон, яким відповідно до Закону України «Про державний кордон України» є лінія і вертикальна поверхня, що проходить по цій лінії, які встановлюють межі території України, – суша, води, надра, повітряний простір [12]. За загальним правилом, дія територіального верховенства держави обмежується саме її державними кордонами (хоч це не виключає її права здійснювати свою юрисдикцію за цими межами у випадках, передбачених міжнародним правом) [4, с. 405];

2) простори, природні й штучні об'єкти, що постійно перебувають за межами, позначеними державним кордоном України (континентальний шельф, виключна морська економічна зона, підводні кабелі і трубопроводи, що належать Україні і проходять по дну за межами територіальних вод будь-якої держави). Вони прилягають до території України, але їй не належать. Юрисдикція України поширюється на них лише в межах, визначених нормами міжнародного права;

3) штучні об'єкти, які внаслідок своєї мобільності можуть перебувати в будь-якому місці за межами України (військові й невійськові транспортні засоби, запущені в космос Україною апарати), але прирівнюються до неї й згідно із міжнародно-правовою практикою перебувають під кримінально-правовою юрисдикцією держави, під прапором чи знаком якої вони перебувають.

Як бачимо, територіальний принцип чинності кримінального закону України в просторі «прив'язує» кримінально-правову юрисдикцію як до місць, що фактично є державною територією нашої країни (територією держави в буквальному розумінні), так і до просторів, які лише умовно (згідно з наявними міжнародними домовленостями) визнаються як такі, що перебувають під юрисдикцією України. «Слова або словесні комплекси, включені в норми КК, повинні відрізнятися високою інформативністю, однозначністю, семантичною жорсткістю», – пише М. Панов [13, с. 80]. Як на нашу думку, цієї вимоги щодо формулювання кримінально-правових норм не було дотримано при конструюванні ст. 6 КК у частині використання категорії «територія України», оскільки вона створює ризик різного тлумачення: кримінально-правового, міжнародно-правового й конституційно-правового. Із цього приводу додамо, що вітчизняний законодавець, порушуючи критерії класифікації територій в міжнародному праві, у ч. 1 ст. 6 КК усі наведені вище місця відносить до території України. З огляду на це зміст поняття «територія

України у кримінальному законі (ст. 6 КК) не відповідає повною мірою розумінню території держави, яке закріплене в міжнародному праві й у Конституції (що свідчить про порушення міжгалузевих й міжсистемних зв'язків кримінального права). Крім того, у ст. 6 КК не розмежовано дію закону у просторі згідно із повною кримінально-правовою юрисдикцією України й обмеженою такою юрисдикцією. Питання це досить важливе ще й тому, що наша держава взяла на себе зобов'язання щодо взаємної поваги суб'єктів міжнародних відносин до суверенітету і юрисдикції інших суб'єктів. Так, щодо власної державної території (просторів у межах свого державного кордону) Україна володіє повною, абсолютною кримінально-правовою юрисдикцією в тому сенсі, що злочинність й караність будь-яких вчинених у цьому просторі діянь у завжди визначається за КК України. Однак щодо таких територій, як континентальний шельф, виключна морська економічна зона така юрисдикція обмежена [14, с. 7]. Вона поширюється лише на встановлені міжнародним правом види правопорушень. Зокрема, це стосується питань реалізації права на біологічні й мінеральні ресурси, а також видів діяльності, пов'язаної із розвідкою, розробкою і збереженням таких ресурсів. Правовідносини, які виникають у зв'язку із цим, регулює законодавство України. Національну юрисдикцію Україна здійснює й щодо об'єктів, які перебувають у її виключній (морській) економічній зоні (штучні острови, устаткування, споруди тощо). В інших питаннях на континентальному шельфі й у виключній (морській) економічній зоні діють норми й принципи міжнародного права, а щодо деяких питань – і право іноземних держав. Так, згідно зі ст. 4 Закону України «Про виключну (морську) економічну зону України» у своїй виключній (морській) економічній зоні наша держава має суверенні права щодо розвідки, розробки і збереження природних ресурсів як живих, так і неживих у водах, що покривають морське дно, на морському дні та в його надрах, а також із метою управління цими ресурсами і щодо проведення інших видів діяльності з економічної розвідки та розробки цієї зони, у тому числі з виробництва енергії шляхом використання води, течій і вітру; юрисдикцію, передбачену відповідними положеннями цього Закону та нормами міжнародного права, щодо створення і використання штучних островів, установок і споруд, здійснення морських наукових досліджень, захисту та збереження морського середовища; інші права, закріплені цим Законом, іншими законодавчими актами України та загальноувизнаними нормами міжнародного права [15].

Із формулювань ст. 6 КК буквально випливає, що за цим Законом відповідальність має наставати за *всі без винятку* злочини, вчинені в місцях, що є територією України (у тому числі й на континентальному

шельфі та у виключній (морській) економічній зоні). Насправді ж на окремих територіях юрисдикція України поширюється лише на *деякі* злочини. Так, якщо на борту іноземного морського судна, яке перебуває у економічній зоні України, вчинено діяння, пов'язане із порушенням норм та правил розробки і збереження морських і мінеральних ресурсів, воно може бути кваліфіковане за КК України, а для осіб, які його вчинили, настає відповідальність саме за вітчизняним кримінальним законом (наприклад, за ст. 243 КК «Забруднення моря»). Якщо на цій же території іноземний моряк заподіє тілесне ушкодження своєму співвітчизнику, таке діяння перебуває за межами кримінально-правової юрисдикції України. Додамо, що ця практика є загальновизнаною [16, с. 188–189].

Окремі об'єкти вважаються територією України лише за умови визнання цього в міжнародному праві (це стосується «квазідержавної» території). Зокрема, до них належать космічні об'єкти, запущені Україною. Згідно зі ст. VIII Договору про принципи діяльності держав по дослідженню і використанню космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла (набув чинності 10 жовтня 1967 р., для України – 31 жовтня 1967 р.), держава-учасниця Договору, до реєстру якої занесено об'єкт, запущений у космічний простір, зберігає юрисдикцію і контроль над таким об'єктом і над будь-яким екіпажем цього об'єкта під час їх знаходження в космічному просторі, у тому числі і на небесному тілі [17]. Отже, враховуючи норми міжнародного космічного права, злочинність і караність діяння, вчиненого на борту космічного апарату, має визначатися за КК України, якщо вона є державою реєстрації цього об'єкта. За відсутності відповідного міжнародно-правового встановлення поверхня й внутрішні приміщення такого пристрою після залишення ним державної території України не розглядалися б як місця, на яких здійснюється її кримінально-правова юрисдикція.

Як бачимо, фахівці, пояснюючи думку законодавця, виражену у ст. 6 КК, або схильні до телеологічного тлумачення цієї норми, беручи до уваги цілі й підстави, які зумовили створення припису про територіальний принцип чинності, або ж застосовують розширене тлумачення положень ст. 6 КК в частині розуміння категорії «територія України». Водночас телеологічне тлумачення як прийом має використовуватися разом із законами формальної логіки, а також систематичним й історичним тлумаченням. Лише так можна з'ясувати всі зв'язки й опосередкування норми, яка роз'яснюється [18, с. 216–218].

Висновки та перспективи подальших досліджень. З огляду на принципову важливість досконалої регламентації чинності національного кримінального закону у просторі для гармонійного функціонуван-

ня кримінально-правової системи України і для здійснення національної кримінальної політики є підстави для висновку про необхідність внесення уточнень у положення КК про межі чинності національного кримінального закону. На нашу думку, у ст. 6 КК доцільно навести перелік об'єктів й просторів, які згідно із законодавством України та міжнародним правом прирівнюються до території України у разі вчинення на них злочину. Крім того, у ній доречно зробити й загальне посилання на норми міжнародного права, залишивши цей перелік відкритим (це необхідно, оскільки вичерпно перерахувати такі об'єкти неможливо, і ці переліки з часом змінюватимуться, так, нині в Україні триває робота із закріплення статусу та режиму прилеглої зони України) [19]. Зважаючи на викладене вище, ст. 6 КК може бути викладено в такій редакції:

«Стаття 6. Чинність закону про кримінальну відповідальність згідно із місцем вчинення злочину

1. Особи, які вчинили злочини на території, що перебуває в межах державного кордону України, підлягають кримінальній відповідальності за цим Кодексом.

2. У випадках, передбачених міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, чинність закону України про кримінальну відповідальність поширюється на осіб, які вчинили злочин на континентальному шельфі України або у виключній (морській) економічній зоні України чи на інших територіях за межами державного кордону України.

3. Особи, які вчинили злочини на судні, приписаному до порту України, підлягають кримінальній відповідальності за цим Кодексом, якщо інше не передбачене міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Особи, які вчинили злочини на військовому судні, приписаному до порту України, підлягають кримінальній відповідальності за цим Кодексом.

4. Злочин визнається вчиненим на території, вказаній у ч. 1–3 цієї статті, якщо його було почато, продовжено, закінчено або припинено на цій території.

5. Злочин визнається вчиненим на території, вказаній у ч.ч. 1–3 цієї статті України, якщо його виконавець або хоча б один із співучасників діяв на цій території».

Список використаних джерел

1. Ковалев М. И. Советское уголовное право : курс лекций / М. И. Ковалев. – Выпуск 2. Советский уголовный закон. – Свердловск : Свердловский юридический институт, 1974. – 226 с.

2. Броунли Я. Международное право : в 2-х кн. / Я. Броунли; под ред. и со вступит. ст. Г. И. Тункина: пер. с англ. С. Н. Андрианова. – Москва : Прогресс, 1977. – Книга первая. – 530 с.
3. Міжнародне право : навч. посібник / за ред. М. В. Буроменського. – Київ : Юрінком Інтер, 2006. – 336 с.
4. Баймуратов М. О. Міжнародне право / М. О. Баймуратов. – Харків : «Одіссей», 2002. – 672 с.
5. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право : навч. посібник / Т. Л. Сироїд. – Харків : ТОВ «Прометей-Прес», 2005. – 244 с.
6. Мацко А. Міжнародне право : навч. посібник / А. Мацко. – 2-ге вид., стереотип. – Київ : МАУП, 2003. – 216 с.
7. Калмакарян Р. А. Международное право : учебник / Р. А. Калмакарян, Ю. И. Мигачев. – Москва : Изд-во Эксмо, 2004. – 688 с.
8. Кримінальний кодекс України : науково-практичний коментар / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, С. Б. Гавриш та ін. ; за заг. ред. В. Т. Маляренка, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – Вид. 2-е, переробл. та доповн. – Харків : Одіссей, 2004. – 1152 с.
9. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – 5-те вид., переробл та доповн. – Київ : Юридична думка, 2008. – 1216 с.
10. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України : у 2 т. – К. : Алерта ; КНТ ; Центр учбової літератури, 2009. – Т. 1 / П. П. Андрушко, Т. М. Арсенюк, О. Ф. Бантишев та ін. ; за заг. ред. П. П. Андрушка, В. Г. Гончаренка, Є. В. Фесенка. – 964 с.
11. Уголовный кодекс Украины: научно-практический комментарий / отв. ред. С. С. Яценко. – 3-е изд. исправл. и дополн. – Киев: А.С.К., 2003. – 1088 с.
12. Про державний кордон України : Закон України від 04.11.1991 р. № 1777-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 2. – Ст. 5.
13. Панов Н. И. О точности норм уголовного права и совершенствовании законодательной техники / Н. И. Панов // Правоведение. – 1987. – № 4. – С. 79–82.
14. Моїсєєв О. І. Кримінально-правова юрисдикція України щодо злочинів, вчинених за її межами : автореф. дис.. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право / О. І. Моїсєєв. – Харків, 2007. – 20 с.
15. Про виключну (морську) економічну зону України : Закон України від 16.05.1995 р. № 162/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 21. – Ст. 152.
16. Энциклопедия уголовного права. – СПб. : Издание профессора Малинина, 2005. – Т. 2. Уголовный закон. – 847 с.

17. Договір про принципи діяльності держав по дослідженню і використанню космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла від 27.01.1967 / ООН ; договір ; міжнародний документ. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_480
18. Шляпочников А. С. Толкование советского уголовного закона / А. С. Шляпочников. – Москва : Госюриздат, 1960. – 240 с.
19. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про державний кордон України» (щодо закріплення правового статусу та режиму прилеглої зони України). [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=7407&skl=7

Стаття надійшла до редакції 15.10.2015.

Александр Александрович Житный,
доктор юридических наук, профессор
(Харьков, Украина)

ПРОСТРАНСТВЕННЫЕ АСПЕКТЫ ДЕЙСТВИЯ НАЦИОНАЛЬНОГО УГОЛОВНОГО ЗАКОНА: НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМЫ РЕГЛАМЕНТАЦИИ

В статье рассмотрено содержание территориального принципа действия закона Украины об уголовной ответственности. Обращается внимание на его связи с принципами установления пределов уголовной юрисдикции государства, существующими в международном праве. Отмечены несоответствия национального и международного права в части регламентации пространственных аспектов действия уголовного закона Украины. Предлагается новая редакция ст. 6 Уголовного кодекса Украины.

Ключевые слова: уголовный закон, действие закона, территориальный принцип, территория Украины, международное право.

Oleksandr O. Zhytnyi,
Doctor of Law, Professor
(Kharkiv, Ukraine)

DIMENSIONAL ASPECTS OF THE VALIDITY OF THE NATIONAL CRIMINAL LAW: SOME PROBLEMS OF REGULATION

The article is devoted to the issues of the improvement of regulatory provisions about the validity of the norms of the Criminal Code on certain territories. Taking into account the fact that the jurisdictional activity of the state in the criminal and legal sphere can be spread outside the state territory, this issue is in

the field of joint (international and legal, national and legal) regulation, which expresses the correlation relations between criminal and international law.

Existing publications do not cover the whole range of the problems relating to the action of domestic criminal law in space yet, and they are often solved without considering the peculiarities of correlation of criminal law of Ukraine with international law. Thus, the objective of the article is to analyze the problems of dimensional jurisdiction of national legislation on criminal liability according to the territorial principle of its validity considering relations of national criminal law and international and legal system.

Significance of the territory as a dimensional scope of criminal law of Ukraine is of particular importance for grounding the limits, where this branch fulfills its functions. Concerning its state territory (space within its state borders) Ukraine has full, absolute criminal and legal jurisdiction in the sense that crime and punishment of any committed in this space acts in any case is defined by the Criminal Code of Ukraine.

Based on comparative analysis of the legislation of Ukraine and norms of international and legal agreements relating to the territories with different legal regimes it is indicated that the territorial principle of the validity of criminal law of Ukraine in the space (the Art. 6 of the Criminal Code) "binds" the national criminal and legal jurisdiction to places that is actually state territory of Ukraine (state territory literally) and to spaces that only conditionally, according to existing international agreements, are admitted as those that are under the jurisdiction of Ukraine. However, at the same time violating the principles and criteria of classification of territory within international law, the domestic legislator refers all these places within the Art. 6 as the territories of Ukraine. The current wording of the Art. 6 of the Criminal Code can be assessed as a norm containing a legal fiction, as it is the basis, when the places are considered the territory of Ukraine not being this territory. It is noted that it is advisable to provide a list of objects and spaces within the Art. 6 of the Criminal Code, which under the laws of Ukraine and international law equated with the territory of Ukraine in case of the crime commission there. Besides, it should state the general reference to the norms of international law, leaving this list open.

According to the results of conducted study the author suggests the ways to eliminate this shortcoming from the text of the criminal law – a new version of the Art. 6 of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: *criminal law, validity of the law, territorial principle, the territory of Ukraine, international law.*